

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
 PEDAGÓGIAI BIZOTTSÁGÁNAK ÉS ALBIZOTTSÁGAINAK ÉLETÉBŐL

Az MTA 1976 őszi újjaalakított *Pedagógiai Bizottsága* munkaterve alapján végzi feladatát. Több albizottságot, munkabizottságot és egyes munkatervi témák gondozására előkészítő bizottságokat kért fel. A neveléstörténeti albizottság elnöke *Köte Sándor*, titkára *Vág Ottó*. A nevelésméleti albizottság elnöki tisztét *Horváth Lajos*, titkári funkcióját *Mihály Ottó* tölti be. A didaktikai munkabizottság elnöke *Ábent Ferenc*, titkára *Arató Ferenc*. A felnőttnevelési munkabizottság elnöke *Durkó Mátyas*, titkára *Benő Kálmán*.

Az albizottságok megtartották alakuló üléseiket, munkaterveket készítettek, melyeket a Pedagógiai Bizottság jóváhagyott. A megalakulástól számított néhány hónap alatt több fontos témát tűztek napirendre. Így például a Pedagógiai Bizottság tagjai véleménycserét folytattak a köznevelési rendszer távlati fejlesztéséről, s mire e beszámoló megjelenik, megtárgyalják a kritika helyzetét a neveléstudományban. Az albizottságok ülésrendjén szerepelt a többi között a személyiségelméletre vonatkozó legújabb szakirodalom áttekintése és elemzése, megemlékezés a Ratio Educationisról és más fontos pedagógiai problémák megtárgyalása.

A Pedagógiai Bizottság arra törekszik, hogy folyamatosan betöltsen – kompetenciájának megfelelően – tudományos koordináló feladatait, egyeztesse tevékenységét más, a pedagógiai életet érintő testületek, bizottságok, intézmények munkájával. Hivatottnak érzi magát arra, hogy nyomon kövesse a VI. sz. országos főirány keretében folyó kutatást és hogy támogassa azt az egyeztető munkát, amely a pedagógiai kutatóbázisok összehangolt tevékenységére irányul. A Pedagógiai Bizottság célul tűzte ki a készülő, 1978-ban bevezetésre kerülő tanterv és nevelési terv koncepcionális áttekintését, a köznevelési rendszer távlati fejlesztésére irányuló tervek, elgondolások megismerését. Fontos feladatának tekinti, hogy részt vegyen az 1972-es oktatási párhatározat óta megtett út elemzésében, valamint a XI. kongresszus határozatainak végrehajtására is tekintettel levő közép- és hosszútávú pedagógiai kutatási tervek összeállításában.

A Pedagógiai Bizottság munkájában egyre nagyobb hangsúlyt kap a gyakorlati-pedagógiai szempont is, minthogy minden egyes munkatervi témát az iskolára, a gyakorlati életre vonatkoztatva tárgyal meg. A kifejtett véleményeket, a kialakított közös álláspontokat a bizottság összegző formában megküldi az illetékes állami és társadalmi szerveknek.

SALAMON ZOLTÁN

*

Az MTA Pedagógiai Bizottságának *Nevelésméleti Albizottsága* 1977. január 19-én ülést tartott. A megbeszélés első napirendi pontja a következő periódus munkatervének megvitatása volt. A tagság úgy határozott, hogy a munkaterv néhány lényeges probléma köré rendeződjen. Ezek a következők: A nevelésmélet viszonya az egyes társtudományokhoz; a szocialista munkaiskola mint nevelésméleti probléma; az ifjúsági mozgalom pedagógiai problémái az iskolában; a készülő új közoktatási dokumentumok megvalósítása során felmerülő nevelésméleti problémák; a nevelésméleti kutatások módszertani problémái.

A második napirendi pont *A marxista személyiségelmélet nevelésméleti konzekvenciái* c. téma megvitatása volt. A bevezető előadást *Dábosik István*, a pedagógiai tudományok kandidátusa tartotta.

Az előadáshoz *Bíró* Viktorénak, a pedagógia tudományok kandidátusának korreferátuma kapcsolódott. A kérdést sokoldalúan feltáró, színvonalas fejtegetéseket a tagság nagy figyelemmel hallgatta. A kibontakozó élénk vitában felmerülő problémák közül a legfontosabbak a következők voltak: a kollektív irányultság szerepe az erkölcsi arculat formálásában; a tevékenységi rendszer, a tapasztalatok és szükségletek összefüggései; a szükségletek fejlődésének dinamikája; a nevelés szűkebb és tágabb értelmezése; a szükségletek és az ember mindenoldalúsága; a szükségletek fejlesztésének a nevelési folyamat középpontjába állításából fakadó új lehetőségek és problémák.

A tagság megállapodott abban, hogy a problémát nem tekinti lezártnak, s szükségesnek tartja széles körű megvitatását.

HORVÁTH LAJOS

Az MTA Pedagógiai Bizottságának *Neveléstörténeti Albizottsága* 1976. november 16-án tartotta az 1976–1977. évi akadémiai ciklusban első ülését. A jelenlevők elfogadták a Neveléstörténeti Albizottság 1976–1977. évi *keretmunkatervét*. E szerint az Albizottság fő *feladatai* a jelzett időszakban: 1. A neveléstörténeti kutatások iránti igények felmérése, az igények kielégítése legcélravezetőbb módszereinek keresése. 2. A hazai marxista neveléstörténeti kutatás fejlesztése. 3. A neveléstörténet művelésének (kutatásának, oktatásának, az ismeretterjesztésnek) a segítése.

Az Albizottság 1976–1979. évi *tevékenységi tervében* a következő szerepelnek: a/ A neveléstörténeti kutatómunka támogatása és koordinálása (kutatási tervek véleményezése, neveléstörténeti rendezvények szervezése és koordinálása, publikációs tevékenység stb.). b/ Felolvasó és vitaulések szervezése időszzerű neveléstörténeti problémákról (a Ratio Educationis 200. évfordulója 1977-ben; az első magyar óvoda alapításának 150. évfordulója 1978-ban; Krupszkaja, Makarenko és Pinkevics halálának 40. évfordulója 1979-ben; a neveléstörténet-írás elvi és módszertani kérdései; jelentős kutatási témák stb.). c/ A neveléstörténeti kutatói utánpótlás biztosítása (fiatal kutatók bevonása és segítése; a kutatók munkájának ösztönzése, kutatásaik nyilvántartása stb.). d/ Az Albizottság kapcsolatainak fejlesztése (kapcsolat más pedagógiai diszciplínákkal és szervezetekkel; kapcsolat a történettudománnyal és más történeti tudományokkal; nemzetközi kapcsolatok stb.). e/ A neveléstörténet megismertetésének és elismertetésének fokozása (a neveléstörténeti oktatás, a neveléstörténeti ismeretterjesztés, a neveléstörténeti propaganda stb.).

Az Albizottság megtárgyalta és jóváhagyta az 1977. évi *munkatervet* is. Tekintettel arra, hogy 1977-ben lesz a Ratio Educationis 200. évfordulója, az Albizottság márciusban felolvasó- és vitaulést rendez a téma szakembereinek közreműködésével az évforduló előkészítésére, októberre pedig nyilvános emlékülés rendezését tervezi. Foglalkozni kíván az Albizottság az év során a neveléstörténeti tárgyú publikációk elemzésével, a neveléstörténeti kutatói utánpótlás és a neveléstörténeti rendezvények problémáival, s külön megbeszélésen vitatja meg hazai neveléstörténet-írásunk időszzerű vitaproblémáit.

Végül az Albizottság összeállította az 1977-ben esedékes neveléstörténeti jelentőségű évfordulók listáját és javasolta tagjainak, hogy egyéni lehetőségeik határain belül kezdeményezzék az egyes évfordulókról való szakszerű megemlékezést.

Az MTA Pedagógiai Bizottságának *Neveléstörténeti Albizottsága* 1977. január 19-én tartott ülésén a neveléstörténeti publikációk problémáival foglalkozott.

A napirend első pontja *Balogh* László „*A Tankönyvkiadó és az Akadémiai Kiadó neveléstörténeti kiadványai 1974–1976*” című beszámolója volt.

A beszámoló feletti vitában a hozzászólók kifejtették, hogy a pedagógiában még mindig van pótolni való a múltbeli pedagógiai szerzők munkáinak kiadása, újrakiadása terén. Többen is megemlítették, hogy a történeti szempont nemcsak a neveléstörténeti munkákban érvényesül, hanem más pedagógiai munkákban is, s ezt a továbbiakban is szorgalmazni kell. Egyesek annak szükségességét hangsúlyozták, hogy a kiadók jobban inspirálják a szerzőket neveléstörténeti művek alkotására. Felmerült az a probléma is, hogy a neveléstörténeti könyvkiadásnak kettős feladatot kell betöltenie: mindenekeelőtt a sok tízezer pedagógust kell szolgálnia, ugyanakkor azonban egyes munkáknak a neveléstörténeti érdeklődésű pedagógusok szűkebb köréhez kell szólítani. Szó esett a neveléstörténeti kutatások ama sajátosságáról is, hogy azok csak publikációban realizálódhatnak.

A vita résztvevői foglalkoztak a neveléstörténeti sorozatok egyes problémáival is. Elhangzott olyan vélemény, hogy a „Neveléstörténeti könyvtár” című sorozat lényegében teljesítette funkcióját, bár néhány kötettel (*Locke, Herbart* stb.) még kiegészíthető, ugyanakkor utaltak a „Pedagógiai források” című sorozat hiányt pótló voltára, kedvező fogadtatására. Szinte valamennyi hozzászóló kiemelte mindkét kiadó jelentős erőfeszítéseit a neveléstörténeti könyvkiadás érdekében.

A vita befejeztével az Albizottság köszönetét fejezte ki mind a Tankönyvkiadónak, mind az Akadémiai Kiadónak a neveléstörténeti könyvkiadás terén nyújtott segítségért.

Második napirendi pontként az Albizottság Vág Ottó szóbeli előterjesztése alapján „Az Egyetem neveléstörténet c. kiadványsorozat befejezésének terve” problémáját vitatta meg. A vita alapján az Albizottság határozatban kimondta, hogy szükségesnek tartja a füzetsorozat – az eredeti koncepció szerinti – folytatását és a kéziratok 2–3 éven belüli megírását. A megüresedett szerkesztői tisztre az Albizottság Orosz Lajost javasolta.

Harmadik napirendi pontként az Albizottság megvitatta „A Neveléstörténeti Albizottság publikációs terve” című javaslatot Vág Ottó írásos előterjesztése alapján.

Az Albizottság szükségesnek tartja a hazai publikációs bázis szélesítését, ugyanakkor erőteljesen szorgalmazza az idegen nyelven való publikálást. Szó esett a *Pedagogica Historica* című nemzetközi folyóiratról is.

Befejezésül az Albizottság az 1977 márciusában, a *Ratio Educationis* 200. évfordulója alkalmából tartandó felolvasó és vitaülés előkészítését tárgyalta meg.

VÁG OTTÓ

SZERZŐINK

Dr. Szarka József, a neveléstudományok doktora, tudományos igazgató (OPI Budapest), Majláthné dr. Cserhalmi Magda tud. munkatárs (Ideggondozó Intézet, Debrecen), dr. Zakar András egy adjunktus (JATE Szeged), Vass János főisk. adjunktus (Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest), dr. Timár János, a közgazdaságtudományok kandidátusa, tanszékvezető egy. tanár (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest), Inkei Péter tud. munkatárs (MTA PKCS Budapest), Horváthné Pereszlényi Éva vezető óvónő (Budapest), Kővári Imre politikai főtanár (Zalka Máté Műszaki Katonai Főiskola, Budapest), dr. Vaskó László egy. adjunktus (KLTE Debrecen), dr. Nagy Sándor, a neveléstudományok doktora, tanszékvezető egy. tanár (ELTE Budapest), Juhász Ferenc egy. docens (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest), dr. Mészáros István, a neveléstudományok kandidátusa, egy. docens (ELTE Budapest), dr. Besnyő Miklós ny. tanár (Budapest), dr. Szébenyi Péterné, a neveléstudományok kandidátusa, tud. főmunkatárs (MTA PKCS Budapest), dr. Baracs Ágnes tanár (Budapest), dr. Bábosik István, a neveléstudományok kandidátusa, egy. docens (ELTE Budapest), dr. Nádasi Mária egy. adjunktus (ELTE Budapest), dr. Ábent Ferenc, a neveléstudományok kandidátusa, egy. docens (ELTE Budapest), dr. Illés Lajosné, a neveléstudományok kandidátusa, osztályvezető (OPKM Budapest), dr. Pásztor Emil főisk. adjunktus (Tanárképző Főiskola, Eger), dr. Csoma Gyula osztályvezető (OPI Budapest), Tverdota Miklósné könyvtárvezető (Budapest), dr. Somos Lajos ny. főisk. tanár (Eger), dr. Vág Ottó, a neveléstudományok kandidátusa, egy. docens (ELTE Budapest).